

MARİNA İŞLETMELERİNDE KULLANICI, İŞLEV, MEKÂN İLİŞKİSİ VE ATAKÖY MARİNA ÖRNEĞİNDE KURUMSAL KİMLİĞİN TASARIMA YANSIMASI

Doç. Hakkı Tonguç TOKOL
Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık Bölümü
tonguctokol@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5510-913X

Özet

Yat sınıfı deniz araçlarının ve gezi teknelerinin güvenli bir şekilde barınmalarına olanak verecek şekilde tasarlanan marinalar aynı zamanda burada konaklayan tekneler için, bakım, onarım ve kara park hizmetleri de vermektedirler. Bununla birlikte marina komplekslerinde, gezi tekneleri ve yat sınıfı deniz araçlarının kullanıcıları olan yatçıların bireysel ve sosyal gereksinimlerine yönelik tesisler de bulunmaktadır. Kullanıcıların kişisel ihtiyaçlarını karşılayan kolaylık tesislerinin yanı sıra restoran, kafe/bar, alış-veriş ve spor merkezleri ile yat kulüpleri gibi işlevler marina işletmelerinin sağlamış oldukları imkânlar arasındadır. Bu çalışmada, marina işletmelerinin sahip olması gereken üst yapı nitelikleri ve sağlamaları gereken kriterler hakkında genel bilgiler verildikten sonra, kullanıcı tarafından en çok ziyaret edilen mekânların işlevleri ve tasarımları üzerine odaklanılmaktadır. Amaç, bir marina işletmesinin kurumsal kimliğinin iç mekân tasarımına yansımaları örneklemek ve vurgulamaktır. Araştırma, marina işletmelerinin kullanıcıya yönelik olan genel mekânsal fonksiyonları ile birlikte, ofis/ön büro hizmetlerinin iç mekân tasarımını kapsamaktadır. Yöntem olarak; öncelikle literatür taraması yapılmış, yönetmelikler incelenmiş ve sözlü görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Konu ile ilgili akademik çalışmalardan, mesleki dergilerden ve internet kaynaklarından elde edilen verilerle, çalışmanın amacına yönelik olduğu belirlenen bir marina işletmesinin ofis/ön büro yapısının iç mekân tasarımı yerinde gözlemlenerek tespitlerde bulunulmuştur. Çalışma sonucunda, denizcilik temasından çıkışla tasarlanan örnek mekânın kurumsal kimlikle örtüştüğü ve konuya yakın kullanıcılar olan yatçıların ilgisini çektiği kanaatine varılmış, bununla birlikte tasarımcının seçilen objeler ve kullanılan detaylarla konuya bilinçli yaklaşımının da bu durumu desteklediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Marina, Yat Limanı, İç Mimarlık, İç Mekân Tasarımı.

Atf:

Tokol, H. T. (2020). Marina İşletmelerinde Kullanıcı, İşlev, Mekân İlişkisi ve Ataköy Marina Örneğinde Kurumsal Kimliğin Tasarımına Yansıması. IDA: International Design and Art Journal, 2(2), s.248-261.

THE INTERRELATION BETWEEN THE CONSUMER, FUNCTION AND INTERIOR DESIGN IN MARINAS AND THE REFLECTION OF INSTITUTIONAL IDENTITY UPON INTERIOR DESIGN, EXEMPLIFIED BY ATAKÖY MARINA

Assoc. Prof. Hakkı Tonguç TOKOL
Marmara University Faculty of Fine Arts Department of Interior Architecture
tonguctokol@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5510-913X

Abstract

Marinas are harbors designed to provide yacht-class watercraft and recreational vessels with moorings and include services such as maintenance and land parking. Furthermore, marinas are equipped with facilities aimed at satisfying yacht-owner's individual and personal needs. Besides the facilities of convenience, marina services include restaurants, cafes/bars, yacht clubs, shopping and sports centers. After providing general information about the necessary superstructure properties and other criteria of marinas, this study will focus on the functional elements and designs of most customer-visited spaces interiors most visited by customers. The purpose of the study is to highlight and exemplify the reflection of a marina's institutional identity through interior design. Apart from the general functions of the interior used by the consumer, the study will also include the interior designs of offices and bureaus. As parts of its methodology, the study first conducts a literature review, an analysis of the guidelines, and oral interviews. With the data collected from academic papers, professional magazines and internet sources, inferences were drawn according to an on-site observation of an office complex of a marina that was selected for the study was observed on-site. The study concludes that the example interior environment fits the maritime-themed identity of the establishment and that this design works to attract the consumer base for these services. Moreover, the observations of the conscious decisions made by the designer via furnishings and decorations further support this conclusion.

Keywords: Marina, Yacht Harbor, Interior Architecture, Interior Design.

Citation:

Tokol, H. T. (2020). Marina İşletmelerinde Kullanıcı, İşlev, Mekân İlişkisi ve Ataköy Marina Örneğinde Kurumsal Kimliğin Tasarıma Yansımaları. *IDA: International Design and Art Journal*, 2(2), p.248-261.

1. Giriş

Marina sözcüğünü Amerikan Ulusal Tekne ve Motor İmalatçıları Birliği (National Association of Engine & Boat Manufacturers) 1928 yılında, su kenarında kurulan ve gezmek, eğlenmek, dinlenmek amacıyla kullanılan teknelere karaya alma, bakım/onarım, su ve yakıt ikmali gibi hizmetler veren, yatçılara ise alışveriş, yemek yeme, duş/wc ile iletişim gibi imkânlar tanıyan aynı zamanda ulaşım araçlarına yakın modern tesisler olarak tanımlamıştır (Sarı, 2011: 5).

Marina, sözlük anlamı olarak; “yatların yan yana güvenli bir şekilde bağlanmasını sağlayan yüzer raftlardan oluşan ve yatçıların tüm ihtiyaçlarını karşılayacak kolaylık tesislerine sahip yapılardır” (Dear ve Kemp, 2005: 222) şeklinde tanımlanmaktadır. Bir diğer tanım ise “gezi teknelerinin barındıkları ve gereksinmelerinin karşılandıkları tesislerle donatılmış liman/yat limanı”dır (Hasol, 2014: 309). Bu bağlamda “marina” ile birlikte “yat limanı” tanımıyla da karşılaşılmaktadır. Konu ile ilgili yapılan akademik çalışmalarda ve Türkçe yazında her iki tanımın da kullanıldığı görülmektedir. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğünde “marina” sözcüğünün eş anlamlısı olarak “yat limanı” sözcüğü verilmektedir (TDK, Güncel Türkçe Sözlüğü, 2020). Marina ve yat limanı sözcükleri uluslararası literatürde olduğu gibi Türkçede de birbirlerinin yerine kullanılabilir. Yabancı kökenli olan her iki terimdeki “marina” sözcüğü İtalyancadan, “yat” sözcüğü İngilizceden ve “liman” sözcüğü Rumcadan dilimize geçmiştir (Demiroğlu, 2007: 35). Bu çalışmada bir kavram kargaşasına yol açmamak adına sektörün de tercih ettiği gibi “marina” terimi kullanılmakta ancak bazı alıntılarda “yat limanı” terimine de yer verilmektedir.

Dünyada marinaların ilk görüldüğü ülke Amerika Birleşik Devletleri’dir. Daha sonra Avrupa’da gelişimini devam ettiren marinalar üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizde de bir deniz turizmi tesisi olarak oluşum göstermiştir. Kullanıcı açısından bakıldığında öncelikli olan temel gereksinim sahip olunan teknenin emniyetli bir şekilde barınmasıdır. Ancak bir yaşam tarzı olarak yaygınlaşması, doğa ile iç içe yaşama isteği ve bazı ekonomik nedenlerden dolayı marinaların hizmet anlayışları gelen talepler doğrultusunda değişerek dünyanın çeşitli bölgelerine yayılmıştır.

Birinci jenerasyon olarak adlandırılan ve modern anlamda Amerika’da 1930’larda başlayan marınacılık, 1950’lerde Avrupa’da gelişim göstermiştir. Deniz kıyısında yaşama yönelimin başladığı 1970’ler marınacılık alanının ikinci jenerasyonu olarak görülmektedir. 1990 itibarıyla değişim gösteren ve artan kullanıcı beklentileri ise bu sektörde üçüncü jenerasyonu başlatmıştır (Eriş, 2007: 39).

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Batı Avrupa’da, öncelikle İtalya, İspanya, Fransa, İngiltere ve Hollanda’da yayılan marinalar 1970’lerde yatçıların gelişmiş ülkelere nazaran daha sakin, doğal ve ucuz alternatifler araması sonucunda farklı bölgelerde de görülmeye başlamıştır. Bu bağlamda marina sektörü, Atlantik ötesinde Karayipler’de ve öncelikle Yunanistan, Hırvatistan, Tunus, İsrail ve Türkiye olmak üzere Akdeniz’in farklı bölgelerinde gelişim göstermiştir (Demiroğlu, 2007: 36).

Görsel 1. Nantucket Yat Limanı 1960’lar, Massachusetts, ABD (solda). Fransız Rivierası’ndaki Antibes’te bulunan Port Vauban (ortada). Setur Çeşme Altinyunus Marina (sağda).

Türkiye’de marınacılık, hizmete geçen ilk marinalar olan Kuşadası, Bodrum ve Kemer olmak üzere TURBAN Turizm A.Ş. ile 1970 yılında başlamıştır. Çeşme Altinyunus Marina ise ilk özel sektör işletmesi olarak 1974 yılında faaliyete geçmiştir (Eriş, 2007: 40). Yeni marinaların hizmete girmesi ya da mevcut marinaların kapasitelerinin artırılması 1980’li yıllardan sonra gerçekleşmiştir (Özkan, 2008:

18). 1980'lerde sınırlı sayıda olan özel sektör marinaları, beraberinde TURBAN ve devletin teşebbüsleri marinacılık sektörünün gelişmesine ivme kazandırmıştır. Bu dönemde özelleştirilen TURBAN marinaları ve yeni özel sektör marinalarının hizmete girmesi ile Türkiye'de marinacılık uluslararası seviyeye ulaşmıştır (Gedik, 2008).

Bugün ülkemizde yakın coğrafyada bulunan ülkeler arasında bir kıyaslama yaptığımızda, Türkiye'nin toplam kıyı şeridi uzunluğuna rağmen oldukça az sayıda marinaya sahip olduğu görülmektedir. 6500 km uzunluğunda deniz kıyısına sahip olan İtalya'da 379 adet, 4964 km uzunluğunda deniz kıyısına sahip olan Hırvatistan'da 159 adet marina bulunmaktadır. Toplam 8333 km deniz kıyısına sahip olan ülkemizde ise 2019 yılı sonu itibarıyla sadece 83 adet marina bulunmaktadır. Dünya genelinde 19.000 adet, sadece Avrupa genelinde 5000 adet marina bulunmaktadır. (Denizcilik Sektör Raporu 2020: 190-191). Deniz Ticaret Odası 2020 Denizcilik Sektör Raporu'na göre; 40 adet belgeli, 6 adet belediye yat limanı olmak üzere toplam 83 adet yat bağlama yeri ve 28.361 adet (kara ve deniz) bağlama kapasitesi bulunmaktadır. Bununla birlikte, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı 2023 hedefleri doğrultusunda bu rakamın yeni yatırımlar ile artırılması planlanmaktadır (Denizcilik Sektör Raporu 2020: 191).

2. Marinaların Sınıflandırılması, Üst Yapı Nitelikleri, Kullanıcı Profili ve Ofis Hizmetleri

2.1. Marina İşletmelerinin İlgili Yönetmeliklere Göre Sınıflandırılması

Ülkemizde, Yat Turizmi, Yat Limanı İşletmeciliği ve Yat İşletmeciliğinin yönlendirilmesi ve geliştirilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması ile işletmecilerin, kamu görevlilerinin ve yatçıların uyacakları kuralların belirlenmesi amacıyla "Yat Turizmi Yönetmeliği" 04.08.1983 tarih ve 18125 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmıştır. Yat Turizmi Yönetmeliği'ne göre yat limanları, sağladıkları imkânlarla göre yat yaşama yerleri, tali yat limanı ve ana yat limanı şeklinde sınıflandırılmaktadır (Yat Turizmi Yönetmeliği, 1983). Yat yaşama yerleri; kısa süreli yaşama imkânı sağlayan küçük çapta yat limanlarıdır. Belirlenen asgari nitelikleri karşılamaları yeterlidir.

Tali yat limanları; doğal ya da inşa edilmiş kapalı bir su alanına sahip olan, daha uzun süreli kalış ve onarım imkânları sunan ayrıca aşağıdaki özelliklere sahip yat limanlarıdır. Bünyesinde; emniyetli bağlama sistemi, seyir halindeki yatlarla iletişim için telsiz sistemi, meteorolojik bilgi, akaryakıt satışı, 5 tona kadar tekneleri karaya alma, teknik servis, yangın ikaz sistemi, otopark, yabancı dil bilen en az bir personel ve yatçılar için sosyal bir mahal, yiyecek-içecek ünitesi, çamaşır yıkama veya yıkatma, kapalı depo, gümrüklü ve gümrüksüz satış gibi hizmetler ve olanaklar bulunmalıdır.

Ana yat limanları; dalga etkisinden uzak kapalı bir alanı kapsayan büyük çapta, kışlama ve bakım-onarım imkânları yanında, tali yat limanı şartlarına ilave olarak bünyesinde; acil yardım merkezi, sürekli meteorolojik bilgi sağlayabilen cihazlar, akaryakıt iskelesi, bağlanacak yatların nitelikleri uygun karaya alma ve karada park alanında elektriği, su, aydınlatma, yangın söndürme ile yatçılar için yeme içme ve spot tesisi gibi hizmetler ve olanaklar bulunmalıdır.

Bununla beraber; deniz turizminin hızlı bir gelişim göstermesiyle bu konuda faaliyet gösteren meslek alanlarının çoğalması ve konu edilen Turizm Teşvik Kanunu'nun değişmesi Yat Turizmi Yönetmeliği'nin yetersiz kalmasına neden olmuştur. Deniz Ticaret Odası tarafından, Kültür ve Turizm Bakanlığı koordinasyonunda Deniz Turizmi Yönetmeliği Taslağı tamamlanmış ve Deniz Turizmi Yönetmeliği 24.07.2009 Tarih ve 27298 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Denizcilik Sektör Raporu 2020: 180).

Yat Turizmi Yönetmeliği'ne göre yat limanları; üç çapalı yat limanları, dört çapalı yat limanları ve beş çapalı yat limanları olarak üçe ayrılmaktadır (Deniz Turizmi Yönetmeliği, 2009).

Üç çıpalı yat limanlarının; satış birimlerine, yatçılar için sosyal tesislere ve bağlama kapasitesinin en az % 5'i oranında duş ve tuvaletlere, çamaşır-bulaşık yıkama yerlerine, bedensel engelliler için tuvalet ve özel düzenlemelere sahip olması gerekmektedir.

Dört çıpalı yat limanlarının, üç çıpalı yat limanları için aranan şartların yanı sıra; lokanta veya kafeteryaya, bağlama kapasitesinin en az % 10'u oranında duş ve tuvaletlere, kuru temizleme hizmetine, yat çekek alanı ve vinç sistemlerine, bakım-onarım hizmetlerine, yatçı eşya depolarına, otopark alanı veya otopark hizmetine, tenis kortuna, yüzme havuzu veya plaj yerine, aletli jimnastik, masaj, sauna, imkânlarının sağlandığı ünitelere sahip olması gerekmektedir.

Beş çıpalı yat limanlarının, dört çıpalı yat limanları için aranan şartların yanı sıra; helikopter pistine, banka hizmetine, revire, en az iki tenis kortuna, sergi, konser ve toplantı salonuna sahip olması gerekmektedir.

Altın çıpa uygulaması ise, Uluslararası Denizcilik Federasyonu (British Marine Federation) bünyesinde faaliyetlerini sürdüren Yat Limanları Birliği (The Yacht Harbour Association-TYHA) tarafından saptanan uluslararası kalite standartlarını sağlayan marinalara verilen bir ödüdür (İlhan, 2008: 33).

2.2. Marinalarda Genel Hizmetler ve Üst Yapı Nitelikleri

Yatlar, boyutlarına bağlı olarak kapasiteleri artsa da temel olarak tüm ihtiyaçları karşılayacak şekilde tasarlanmış iç mekân fonksiyonlarına sahiptir. Ancak seyir haricinde, yani marinateda buldukları sürece, marinanın sağladığı olanaklardan yararlanmak daha avantajlı olmaktadır. Örneğin, duş ve wc ihtiyaçlarının teknede giderilmesi yerine marina tesislerinde karşılanması daha pratik bir çözümdür. Zira bazı yönetmeliklere göre teknelerdeki atık suların pissu tanklarında toplanarak çeşitli yerlerdeki atık alım istasyonlarında deşarj edilmesi gerekmektedir. Denize deşarj edilmesi uluslararası sözleşmeler gereği yasaklanmıştır.

Özellikle yaz aylarında ve tatil dönemlerinde yatların, dolayısıyla marinaların kullanımı yoğunlaşmaktadır. Yatçılar için gerek daimi gerekse belli aralıklarla kullanılan marinalarda bireysel gereksinimler (duş, wc, çamaşır vb.) ile birlikte sosyal tesislerin de bulunması gerekmektedir. Yat kulüpleri marinateda yaşayan ve aynı hobiyi paylaşan kullanıcıların/yatçıların bir araya geldiği bilgi paylaşımının yapıldığı ve konuyla ilgili çeşitli organizasyonların yapıldığı ortamlardır. Yemek hazırlamak için gereken malzemenin marina bünyesindeki marketlerden temini de kullanıcı için bir avantajdır.

Yat Turizmi Yönetmeliği'ne göre deniz turizmi tesislerinden aşağıda belirtilen üst yapı nitelikleri aranmaktadır.

- a) Deniz turizmi tesislerine emniyetli ve kontrollü giriş sistemi.
- b) Ön büro ve yönetim ünitesi.
- c) Dinlenme ihtiyaçlarının karşılandığı bir salon.
- ç) Yeme, içme ünitesi.
- d) Kadın ve erkekler için yeterli sayıda duş ve tuvalet.
- e) Gümrüklü veya gümrüksüz satış ünitesi.
- f) İlk yardım malzeme ve gereçleri bulunan dolap.
- g) Deniz turizmi tesisi ve deniz turizmi araçlarında çalışan personel için yeme, içme, duş, tuvalet ve dinlenme yeri.
- ğ) Akaryakıt ikmal imkânı veren sistem veya ünite.
- h) Deniz araçları için emanet ve malzeme depoları.
- ı) Spor tesisleri.
- i) Limana emniyetli giriş ve çıkışları sağlayan ve kılavuzluk hizmeti verebilen palamar botu.
- j) Denizden yangına ilk müdahaleyi yapabilen yangın söndürme botu veya yangın söndürme sistemi.
- k) Bakanlar Kurulu kararı ile deniz hudut kapısı olarak belirlenen deniz turizmi tesislerinde, hudut giriş ve çıkış işlemlerini yapmaya yetkili kamu birimleri için kamu hizmet binası (Yat Turizmi Yönetmeliği, 1983).

2.3. Marinaların Kullanıcı Profili

Marina kullanıcılarının büyük çoğunluğunu, marinada konaklayan yatların sahipleri ve onların yakın çevreleri ile misafirleri oluşturmaktadır. Bu bağlamda yatların kullanım amaçları konusuna da değinmek gerekmektedir. Genel olarak yatlar eğlence-dinlenme (recreational) amaçlarıyla kullanılan deniz araçlarıdır (Tokol, 2010). Marinalarda konaklayan yatların kendi aralarında kullanım amaçlarına göre farklılıkları bulunmaktadır. Kullanıcıların yelken yapmak, marinanın coğrafi konumuna göre doğal koylara günübirlik geziler yapmak, balık tutmak, eğlenmek ile bu aktivitelerle birlikte tatil yapmak gibi amaçları bulunmaktadır. Ayrıca tamamen ya da belli dönemlerde teknelerinde yaşamayı tercih eden bir kullanıcı profili de ön plana çıkmaktadır.

Tekne sahibi olarak da tanımlayabileceğimiz bu kullanıcı profili yoğunlukla marinanın bulunduğu bölgede yaşamakta ve genellikle hafta sonları ve tatil dönemlerinde yatçılık faaliyetleri yapmaktadır. Bu grup için marinaların daimi müşterileri demek de doğru olacaktır. Bir diğer kullanıcı profili ise teknelerinde yaşamayı tercih eden ya da uzun süreli seyirler yapan yatçılardır. Marinaları kısa süreli ya da dönemsel olarak kullanan bu gruptaki yatçılara özellikle güney sahillerimizde bulunan marinalarda rastlanmaktadır. Ülkeleri turistik amaçla ziyaret eden tekne sahipleri de bu grupta yer almaktadır.

Bununla birlikte marinalarda konaklayan ve ticari faaliyetlerde bulunan yatların müşterileri de marina kullanıcılarının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Ticari faaliyetlerde bulunan yatlar, kaptanlı ya da kaptansız olarak kiralanın charter tekneleri, çeşitli gezi ya da eğlence organizasyonlarının yapıldığı tekneler ile denizcilik ve yelken eğitimi veren teknelerdir. Özellikle tatil dönemlerinde yoğunlaşın ve ticari yat faaliyetlerine katılan bu grup da marina hizmetlerinden yararlanan kullanıcı profilinde yer almaktadır.

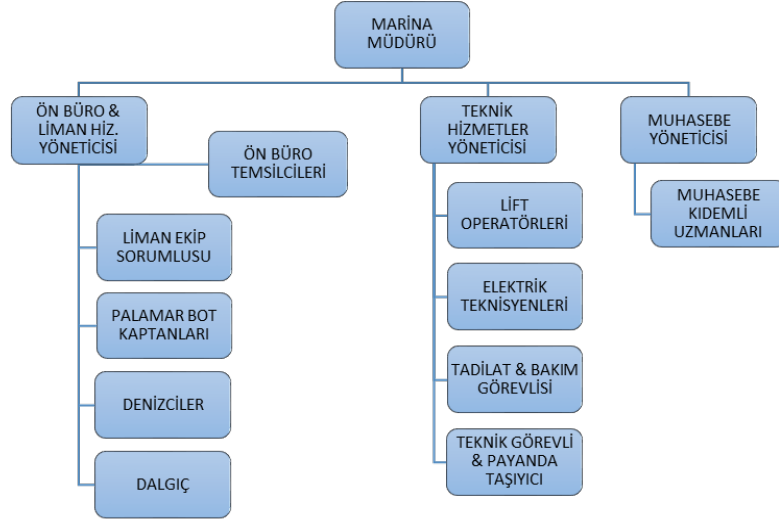
Sahil şeritleri, o bölgede yaşayan bireylerin gezdikleri, dinlendikleri ve denizle ilgili çeşitli faaliyetlerde buldukları alanlar olduğundan, marinaların sadece yatçılara değil tüm çevreye bu bağlamda olanaklar tanımları beklenmektedir (Özkan, 2008: 64). Bu nedenle marina işletmeleri yat sahibi olmasa ya da çeşitli yatçılık faaliyetlerine katılmasa da yakın çevreden gelecek kişilerin de yararlanabileceği restoran, kafe, bar gibi hizmetlerle çeşitli eğlence ve dinlenme tesislerini bünyesinde bulundurmaktadır.

Marinalarda yatçılara çamaşır yıkama ve kuru temizleme gibi hizmetler de verilmektedir. Ayrıca kişisel ihtiyaçlardan olan duş, tuvalet ile sürekli sıcak su imkânı da tanınmaktadır (Balcı, 2011: 53). Artık dünyadaki marinaların sadece teknelerin bağlandığı park alanları değil, yaşam kalitesini arttıran mekânlar olarak algılanması olgusunu savunan marinalarda birçok özellik bir arada bulunmaktadır. (Özkan, 2008: 77). Marinaların verdikleri tüm hizmetlerin yanında engelli yat sahipleri ile engelli kullanıcıların da tesislerden yararlanabilmesi için tasarlanmış ekipman ve sistemleri bulundurmaları son zamanda önem verilen konulardandır (Dikeç ve Töz, 2016: 117).

2.4. Marina Ofis Hizmetleri (Ön Büro/Yönetim Ofisi)

Marina işletmelerinde ön büro, marina müşterilerinin çeşitli amaçlarla ve sıklıkla ziyaret ettikleri hizmet mekânlarından biridir. Marinaya ilk defa tekneleriyle giriş yapan yat sahiplerinin sözleşmelerinin hazırlanması ya da mevcut sözleşmelerin yenilenmesi işlemleri ve ödemeler buradan yapılmaktadır. Gerek yerli gerekse yabancı bayraklı teknelerin evrak işlemleri de ön bürolar tarafından yapılabilmektedir. Ön büro aynı zamanda yatçılar için bir danışma merkezidir. Çeşitli konulardaki şikâyetler ve öneriler de buradan alınmaktadır. Öncelikle meteorolojik uyarılar ve hava tahminleri ile yatçılar için duyurular da ön bürodaki panolar aracılığı ile yapılmaktadır. Marina yönetim ofisinin resepsiyon bölümündeki bu panolarda ayrıca; denizcileri ilgilendiren konularda bilgiler, yerel sahil güvenlik adresi ve telefonu, doktor, dişçi, taksii vb. ile ilgili bilgiler, yatçılara ve ziyaretçilere verilen hizmetler, marina kuralları, sağlık, güvenlik ve çevre politikaları hakkında bilgiler, ilkyardım hizmeti, acil servis adres ve telefonu, bağlama ücretleri ve diğer hizmetlere ilişkin fiyat listesi gibi bilgiler de bulunmaktadır (Sarı, 2011: 54).

Marina müdürü ve diğer yönetim kadrosu ile muhasebe ve teknik hizmetlerle ilgili birimlerin yöneticileri de ön büronun yakın çevresinde bulunmalıdır. Ön büro ofislerinde ayrıca; deniz telsizi haberleşme ve dinleme hizmeti, rezervasyon işlemleri, posta ve kargo servisi, e-posta ve faks, havalimanı transfer, sigorta, araç kiralama ve gümrük işlemleri hizmeti ile bölge ve çevre hakkında turizm rehberlik hizmeti de verilmektedir (Balcı, 2011: 48). Kalamış & Fenerbahçe Marina'nın yönetim ve hizmet birimleri arasındaki ilişkiyi gösteren şema (Tablo 1) kişisel görüşme sonrası yazar tarafından oluşturulmuştur (Çeşmebaşı, 2020).

Tablo 1. Kalamış & Fenerbahçe Marina Organizasyon Şeması.

3. İstanbul Ataköy Marina Örneği Üzerinde Ofis Hizmetlerinin Analizi

Bu bölümde bir marina işletmesi örneği üzerinde ofis hizmetleri bölümünün iç mekân tasarımı açısından analizi yapılmaktadır. Yöntem olarak; yapılan literatür taramasından sonra çeşitli dokümanlar ve yönetmelikler incelenmiştir. Bu bağlamda İstanbul Ataköy Marina'nın tercih edilmesinin nedeni, ülkemizin marinacılık alandaki ilk örneklerinden biri olması, ayrıca beş altın çıpalı ve mavi bayrak sahibi bir marina olmasıdır. Yazılı kaynaklar ve internetten elde edilen verilerle, çalışmanın amacına yönelik olduğu belirlenen marina işletmesinin yöneticisi ile sözlü görüşme gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte yazar tarafından yerinde yapılan tespitler fotoğraflarla kayda alınmıştır. Analizde özellikle mekân tasarımında kullanılan ve konseptte yönelik bazı objelerin orijinalliği ve gerçekçiliği konusuna odaklanılmıştır.

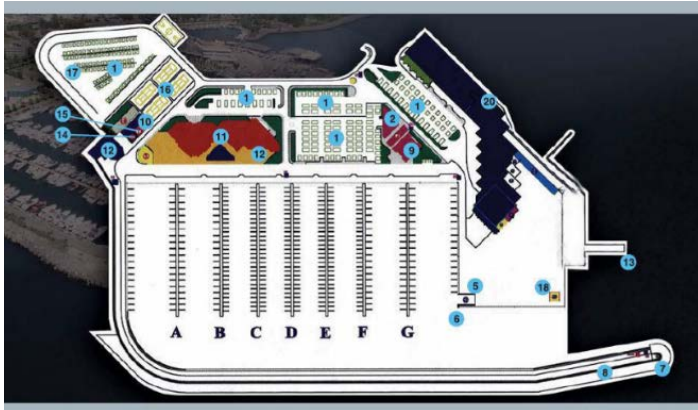
İstanbul Avrupa yakası Eminönü-Bakırköy sahil yolunun bitiminde bulunan Ataköy Marina bir Emlak Bankası konut projesi olan Ataköy'ün odak noktası ve sosyal merkezi olarak düşünülen kompleksin içindedir (Görsel 2). Galleria Alışveriş Merkezi ile Regatta Eğlence Merkezi de bu projenin içinde bulunmaktadır (Özkan, 2008: 103). Mimari tasarımı Hayati Tabanlıoğlu tarafından yapılan Ataköy Marina'nın çevresinde oteller ve spor tesisleri de bulunmaktadır (İlhan, 2008: 55). 1986 yılında hizmete açılan marinanın bugün denizde 805 kara park alanında ise 40 yat barındırma kapasitesi bulunmaktadır. 10-100 metre aralığındaki yatların bağlanabildiği Ataköy Marina'da, ön büro, liman, bakım/onarım ve sosyal tesis hizmetleri verilmektedir. Ataköy Marina 1989 yılında Türkiye'nin ilk beş çıpalı marinası unvanını almıştır ve bu özelliğini günümüze kadar sürdürmüştür. Ataköy Marina aynı zamanda mavi bayrak sahibi bir marina'dır (Ataköy Marina, 2020). Uluslararası bir çevre ödülü olan Mavi Bayrak, plajlara, marinalara ve yatlara belli standartları ve nitelikleri sağlamak şartıyla verilmektedir. Plajlar için öncelikle deniz suyu temizliği gelmek üzere çevreye duyarlı bir yaklaşımla gerekli donanımına sahip

olunması gerekmektedir. Marinalar da ise deniz suyu analizleri hariç benzerlik göstermektedir. Yatlar için 2007 yılı itibariyle yeni bir kategori açılmıştır (Mavi Bayrak Türkiye).

Görsel 2. İstanbul Ataköy Marina.

Ataköy Marina’da; elektrik/su ihtiyacını otomattan yükleme, sözleşme işlemleri, transitlog işlemlerinde danışmanlık, günlük meteorolojik olaylar hakkında bilgilendirme, haberleşme (faks, telefon), fotokopi, internet erişimi, kütüphane, ilk yardım, doktor ve ambulans, taksi, kiralık araç, acente ve turistik bilgiler gibi ön büro hizmetleri verilmektedir. Marina’nın sosyal tesis hizmetleri; yüzme havuzu, çocuk oyun sahası, fitness merkezi ve sauna, tenis kortu, plaj voleybol ve basketbol sahası, park ve gezi alanları, otopark, yat kulübü, konferans salonu, market ve restoranlardır. Liman hizmetleri ise; palamar servisi, yedekleme ve kurtarma, dalgıçlık hizmetleri, acil müdahale/yangın botu, su ve elektrik, tuvalet ve duş, çamaşır yıkama ve ütüleme, kablolu tv bağlantısı, kablosuz internet erişimi, ücretsiz 1200 araçlık otopark, pontonlarda parmak iskeleler (08-15m) , rıhtımlarda tonozlu bağlama sistemi (16-30m), trafik kontrol kulesi ve kameralı kontrol, telsiz ile haberleşme imkânı, güvenlik elemanları ve güvenlik kameraları ile güvenlik hizmeti, yangın ve söndürme sistemleri, motorin, euro dizel, benzin ve motor yağı satışı, market ve şarküteri, yat broker firmalarıdır (Oygak, 2020).

Marina Yerleşim Planı

1 Otoparklar	16 Tenis Kortları
2 Konferans Salonları	17 Basketbol Sahası
3 Bakım Onarım Şefliği	18 Benzin İstasyonu
4 Palamar Ofisi	19 Sahil Güvenlik
5 Çekme Ofisi	20 "Ataköy Marina Park"
Yaşam Merkezi
6 Lift Havuzu	
7 Yat Kulüp	
8 Yüzme Havuzu	
9 Yönetim Ofisleri	
10 Market	
11 Spor ve Sağlık Kulübü	
12 Restaurant	
13 Deniz Otobüs İskelesi	
14 Çamaşırhane	
15 Duş / WC	

Görsel 3. İstanbul Ataköy Marina genel yerleşim planı.

Ataköy Marina genel yerleşim planına göre (Görsel 3) yönetim ofisleri binası; ana giriş, otopark alanları, pontonlar ve çekme alanı ile ilişkili olarak en merkezi yerde konumlandırılmıştır. Bu nedenle daha önce de belirtilen çeşitli konulardaki ofis hizmetlerinden yararlanmak isteyen müşterilerin kolaylıkla ulaşabileceği mesafede bulunmaktadır (Görsel 4).

Görsel 4. Ataköy Marina yönetim ofisleri binası.

Ataköy Marina'nın ön büro hizmetlerinin verildiği yönetim ofisleri binasında aynı zamanda; marina müdürü, liman hizmetleri müdürü, teknik hizmetler müdürü gibi yönetim kadrosunun çalışma ofisleri ile sekreteryaya, muhasebe gibi birimler ve bekleme alanı ile toplantı odası gibi bölümler de bulunmaktadır. Yönetim ofisleri binasında girişte ön büro hizmetlerine yönelik bir banko ve bekleme alanı mevcuttur. Bu alanda yatçılara yönelik yayınların olduğu bir kitaplık, geri planda ise yönetim ofisleri yer almaktadır. Ön büro ve ofis binaları marina müşterilerinin sıklıkla ziyaret ettikleri aynı zamanda marina işletmelerinin verdikleri hizmetin kalitesinin göstergesi olan birimlerdir. Gerek iç mekân tasarımı ile sağlanan atmosferin gerekse çalışan personelin yaklaşımının müşteri üzerinde bıraktığı etki nedeniyle ön büro ve ofis mekânları marina işletmeleri için önem arz eden bölümlerdir. Bu bağlamda Ataköy Marina'nın ön büro hizmetlerinin verildiği yönetim ofisleri binası iç mekân tasarımı açısından ele alındığında, bir marina işletmesi tarafından verilen hizmetle örtüşmekte olan denizcilik temasından çıkışlı bir ortamın yaratılmış olduğu görülmektedir.

Görsel 5. Ataköy Marina yönetim ofisleri binasında ön büro bankosu genel görünümü.

Ön büro hizmetlerine yönelik olarak kullanılan banko ve arka planı geleneksel denizcilik objeleri olan gemi bacası, dümen, manikalar, can simitleri gibi dekoratif elemanlar ile birlikte tasarlanmıştır. Yapılan gözlemlerde gemi bacası ve manikalarda İstanbul Şehir Hatları vapurlarında kullanılan renklerin ve baca ambleminin uygulanmış olduğu tespit edilmiştir. Dümen dolabı, can simitleri ve baca önünde yer alan gemi düdüğü ise orijinal objelerdir. Baca ise birleşim yerlerindeki perçin detayları ile gerçekçi bir görünümde. Banko ve çevresi girişte karşılaşılan ilk mekânsal fonksiyon olarak dikkat çekmektedir (Görsel 5-6).

Görsel 6. Ataköy Marina yönetim ofisleri binasında ön büro bankosu ve arka plandan detay.

Bankonun sağ ve sol köşelerinde deniz araçlarında gece seyrinde kullanılan navigasyon fenerlerinden olan iskele ve sancak borda fenerleri (Görsel 7) sembolik fakat ilgili tüzüğe de uygun olarak yerleştirilmiştir. Denizde Çatışmayı Önleme Tüzüğü'ne (2003: 16) göre; belli açılarla kesintisiz ışık verecek şekilde yerleştirilen borda fenerlerinin sancak tarafta olanı yeşil, iskele tarafta olanı kırmızıdır. Borda fenerlerinin doğru yönlere yerleştirilmiş olması ile konuya bilinçli bir yaklaşımda bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bankonun ortasında bronz malzemeden yapılmış orijinal bir gemi çanı bulunmaktadır ve gerekirse ziyaretçi tarafından görevliyi bankoya davet etmek için kullanılmaktadır.

Görsel 7. Ön büro bankosunun sağ ve solunda bulunan yeşil ve kırmızı borda fenerleri ile gemi çanı.

Görsel 8. Ön büro bekleme bölümü ve oturma elemanı.

Ön büro bankosunun yakınında oturma elemanları ve sehpanın bulunduğu bekleme bölümleri mevcuttur. Burada bulunan oturma elemanları, gemilerde de kullanılan kasası çekmeceli bir tasarımdır. Ayrıca bekleme bölümünün duvarında, banko çevresinde konu edilen türde bir Şehir Hatları vapurunun orijinal yağlıboya tablosu bulunmaktadır (Görsel 8).

Ataköy Marina'nın ön büro hizmetlerinin verildiği yönetim ofisleri binasının birinci katında bulunan toplantı odasının (Görsel 9) tasarımında da bazı denizcilik objeleri kullanılmıştır. Bunlar gemi dümeni, bazı aydınlatma elemanları ve mobilya detaylarıdır. Ayrıca bazı belgeler duvarda gemi lumbuzları içinde sergilenmektedir.

Görsel 9. Toplantı odası çevresi ve duvar detayı.

Yönetim ofisleri binasında bulunan bazı ofis kapılarında ve duvarlardaki sergilemelerde de gemi lumbuzları kullanılmıştır. Pirinç ya da bronz malzemeden üretilmişlerdir, açılabilir ve sabit türleri bulunmaktadır. Diğer donatılarda olduğu gibi klasik deniz araçlarında sıkça kullanılan maun ağacı ve renkleri doğal görünümü ile uygulanmıştır (Görsel 10).

Görsel 10. Ofis kapılarında ve sergilemelerde kullanılan gemi lumbuzları.

Yönetim ofisleri binasında bulunan marina yöneticilerine ait çalışma ofislerinde de konseptte uygun tasarımlar bulunmaktadır. Mobilyalarda deniz araçlarında kullanılan detaylara rastlanmaktadır. Örneğin dosya dolabı olarak kullanılan mobilya elemanının kapakları, deniz araçlarındaki dolaplamaların havalandırılması amacıyla tasarlanan panjurlu kapak sistemidir. Ayrıca kulplarda ve köşelerde deniz araçlarında kullanılan pirinç mobilya aksesuarları görülmektedir (Görsel 11).

Görsel 11. Yöneticilere ait bir ofiste buluna mobilya elemanı ve detaylar.

Daha önce liman giriş çıkış trafiğini denetlemek ve pontonlarda bağlı olan yatları gözlemlemek amacıyla kullanılan kontrol kulesi, yönetim ofisleri binasının en üst katındadır. Bugün eski işlevi yerine bir dinlenme alanı olarak kullanılan mekânda yine konseptte uygun olarak tasarlanmış maun ağacından sabit mobilyalar ve merkezdeki dönel merdiven çevresinde pirinç malzemeden yapılmış tutamaklar görülmektedir (Görsel 12).

Görsel 12. Eski işlevi kontrol kulesi olan dinlenme alanı.

Ataköy Marina'nın yönetim ofisleri binası genelinde iç mekân tasarımı renk ve malzeme olarak incelendiğinde ise klasik yatlarda ve deniz araçlarında kullanılan geleneksel yapım ve donatım malzemeleri olan ahşap ve metale yer verildiği görülmektedir. İç mekân donatılarında kullanılan ahşap malzeme doğal renkleri ile kullanılmıştır. Mobilya detaylarında ve çeşitli aksesuarlarda ise pirinç ve bronz gibi metaller öne çıkmaktadır.

4. Sonuç

Asıl amacı yat sınıfı deniz araçlarının emniyetli bir şekilde barınmasını sağlamak olan marina ya da diğer bir tanımla yat limanları, bu temel işleve ek olarak başka hizmetler de vermektedir. Bunlar öncelikle marinateda konaklayan yatların yakıt, su gibi ikmalleri ile bakım, onarım gibi teknik gereksinimlerinin karşılanmasına yöneliktir. Ancak marinalar sadece yatların genel ihtiyaçlarını karşılayan ve teknik destek veren işletmeler değildir. Aynı zamanda yatçı olarak tanımlayacağımız kullanıcıların da kişisel ihtiyaçları doğrultusunda hizmet veren birimlere/tesislere sahip olmaları gerekmektedir. Yat sınıfı deniz araçları gezi, eğlence, dinlenme gibi amaçlarla kullanılmaktadır. Bu nedenle marina işletmeleri yatların kullanım amaçlarına paralel olarak yatçılara bazı sosyal imkânlar da tanımaktadır. Marinalar yat sahiplerinin yanı sıra, onların misafirlerine ya da yakın çevreden gelecek ziyaretçilere de hizmetlerinden faydalanma imkânı sunmaktadır. Yönetmelik gereği bazı standartlar ile

alt yapı ve üst yapı niteliklerini sağlamak zorunda olan marina işletmeleri bunların üzerine vermekte oldukları ek hizmetlere göre sınıflandırılmaktadır.

Marina işletmelerinde kullanıcılar tarafından en çok ziyaret edilen mekânların başında ön büro hizmetlerinin verildiği yapılar gelmektedir. Bir anlamda işletmenin dışa açılan penceresi konumunda olan bu birimlerin iç mekân tasarımı, marinanın vermiş olduğu hizmet kalitesinin de göstergesidir. Bu bağlamda kurumsal kimliğin tasarıma yansması kullanıcı ile etkileşim açısından ön plana çıkmaktadır.

Bu çalışmada örnek olarak seçilen marina işletmesinin ön büro ve yönetim ofisleri binasının iç mekânı, verilen hizmetle bağdaşacak şekilde denizcilik temasından hareketle tasarlanmıştır. Klasik deniz araçları ve denizcilikle ilgili objeler ile dekoratif unsurlar kullanılarak konsept bir iç mekan tasarımı üzerinde çalışılmıştır. Bu yaklaşım, ön büro bankosu ve çevresinden, bazı yapı içi elemanlarına ve mobilya detaylarına kadar gözlenmektedir. Genel olarak renk ve malzeme seçimi bu amaca yönelik olarak yapılmıştır. Kullanılan objelerin bazıları orijinal ürünler olmakla birlikte bazı objelerin detayları gerçekçi bir biçimde çözümlenmiştir. Yerinde yapılan bu tespitler sonucunda denizcilik temasından çıkışla tasarlanan örnek mekânın kurumsal kimlikle örtüştüğü kanaatine varılmıştır. Marinanın vermiş olduğu çeşitli hizmetlerden faydalanmak amacıyla bulunan bu ortamda marina kullanıcıları olan yatçıların ve diğer ziyaretçilerin mekânda uygulanan kavramsal tasarımdan olumlu şekilde etkilenmeleri söz konusu olmaktadır. Çalışmada verilen örnekteki tasarım öğeleri ve çevre, temaya yakın kullanıcılar olan yatçıların ilgisini çekmektedir ve bununla birlikte tasarımcının konuya bilinçli yaklaşımı da bu durumu desteklemektedir. Bu yaklaşım ise genel anlamda kurumsal kimliğin iç mekân tasarımına yansması bağlamında kilit önem taşımaktadır.

Kaynakça

- Ataköy Marina Katalog. <https://www.docdroid.net/MO3pB9G/atakoy-marina-katalog-pdf> (07.09.2020).
- Balcı, S. S. (2011). Marinalarda Teknik ve Operasyonel Yönetim: Bilişim Sistemlerinin Geliştirilmesi Üzerine Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çeşmebaşı, K. C. (2020). Kalamış-Fenerbahçe Marina Müdürü, kişisel görüşme. (26.09.2020)
- Dear, I., Kemp, P. (2005). A' dan Z' ye Yelkende Denizcilik Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Kropi Yayınları.
- Demiroğlu, O. C. (2007). Yat Evi (Dockominium) Modelinin Türkiye'deki Marinalara Uygulanabilirliği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Deniz Turizmi Yönetmeliği. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.200915212.pdf> (17.09.2020).
- Denizcilik Sektör Raporu. https://www.denizticaretodasi.org.tr/media/SharedDocuments/sectorraporu/sector_raporu_tr_2020.pdf (17.09.2020).
- Denizde Çatışmayı Önleme Tüzüğü. (2003). Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Yayını. Çubuklu, İstanbul.
- Dikeç, G., Töz, A. C. (2016). Marina Müşterilerinin Marinalarda Aldıkları Hizmetlerin Kalite Düzeylerine Yönelik Algılarının Analizi. Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi. Özel Sayı, s.109-135.
- Eriş, E. D. (2007). Uluslararası Pazarlarda Türk Marinalarının Çekiciliği ve Pazarlama Stratejileri. Ege Akademik Bakış / Ege Academic Review. 7 (1), s.37-55.

Gedik, M. (2008). Türkiye’de Yatçılık ve Marina Sektöründe Durum.

<https://www.denizgazete.com/yazarlar/mehmet-gedik/turkiyede-yatcilik-ve-marina-sektorunde-durum/100305/> (17.09.2020).

Hasol, D. (2014). Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü. İstanbul: YEM Yayınları.

İlhan, K. (2008). Marina İşletmeleri Yapı Tipolojisi İlişkileri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Mavi Bayrak Türkiye. http://www.mavibayrak.org.tr/tr/icerikDetay.aspx?icerik_refno=10 (07.09.2020).

Oygak, İ. (2020). İstanbul Ataköy Marina Müdürü, kişisel görüşme. (27.08.2020).

Özkan, Ö. (2008). Türkiye’de Marinaların Kamusal Kullanıma Etkileri ve Öneriler, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Sarı, F. Ö. (2011). Marina İşletmelerinde Hizmet Yönetimi: Yatçıların Hizmet Kalitesi Algılamaları ile Marinadan Tatminleri, Tekrar Tercih ve Tavsiye Etme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin Analitik İncelemesi, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Tokol, T. (2010). Yat İç Mekan Tasarımı 1. TMMOB İçmimar Dergisi. Şubat-Mart, s. 98-101.

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğü. <https://sozluk.gov.tr/> (07.09.2020).

Yat Turizmi Yönetmeliği. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.836708.pdf> (07.09.2020).

Görsel Kaynakça

Görsel 1: Pineo, B. (27.04.2018). Nantucket Boat Basin, Dockwa. <https://blog.dockwa.com/history-nantucket-boat-basin> (22.08.2020). Yacht Harbour. (13.06.2019). https://yachtharbour.com/news/10-of-the-most-spectacular-superyacht-marinas-in-europe-3245?src=news_view_page_bar (22.08.2020). Setur Marinas. (2020). <https://www.seturmarinas.com/Marina/Detail?marinaId=22#> (22.08.2020).

Görsel 2: Taca. (2016).

<http://www.taca.com.tr/sayfalar.asp?LanguageID=2&cid=119&id=135&id2=191> (23.08.2020).

Görsel 3: Dati Holding. <http://www.dati.com.tr/kurumsal/2> (23.08.2020).

Görsel 4-12: Ataköy Marina. (Yazar kişisel arşivi).

Tablo Kaynaççası

Tablo 1. Kalamış & Fenerbahçe Marina Organizasyon Şeması. 26 Eylül 2020 tarihli Kalamış-Fenerbahçe Marina Müdürü Kerem Can Çeşmebaşı ile yapılan sözlü görüşme sonucu oluşturulmuştur.